

AHMET MİTHAT EFENDİ’NİN *GÜRÜ KIZI YAHUT İNTİKAM* ROMANI İLE ABDULLAH TATAROĞLU’NUN *GÜRCÜ GÜNEŞİ* ROMANINDAKİ GÜRCÜ İMGESİ

Sopiko TSULUKİDZE
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

ÖZET

Sözlüklerde hayal, hayal etme, resim, düş, heykel, görüş, görme, uzak görüş, düşsel görüntü gibi anlamlara imge ve imgebilim çalışmaları özellikle son dönem edebiyat ve kültür araştırmacılarının ilgi odağı olmuştur. Disiplinlerarası çalışmayı gerektiren imgebilim araştırmasına, sosyoloji, psikoloji, tarih, antropoloji gibi birçok bilim dalından yardım alınmaktadır. Ancak imgebilim araştırmasında asıl olan yazarın yansıttığı imgenin doğruluğu, haklılığı ya da yanlışlığı değil, o imgenin ortaya çıkmasına sebep olan unsurlardır. Bu bağlamda biz de çalışmamızda Ahmet Mithat Efendi’nin *Gürcü Kızı Yahut İntikam* eseri ile Abdullah Tataroğlu’nun *Gürcü Güneşi* isimli eserindeki Gürcü ve Gürcistan imgesi üzerinde durmaya çalıştık. Farklı dönemlerde yazılmış olan iki eserde de Doğu’nun temsilcisi olarak görülen ve gösterilen Gürcüler’in olumlu imgelerle yansıtılmasının temelinde yazarların Doğu – Batı karşılaştırmasında Doğu’nun birçok yönden üstün olduğunu aktarma fikri vardır diyebiliriz. Çalışmamızda öne çıkan Gürcü ve Gürcistan imgelerini belirttikten sonra iki eser arasındaki Gürcü imgesi farklılıklarını sonuç kısmında da belirttiğimiz gibi Abdullah Tataroğlu’nun eserinin temelini Ahmet Mithat Efendi’nin romanın oluşturduğunu söyleyebiliriz.

Anahtar Sözcükler: Gürcü İmgesi, İmgebilim, Gürcüler ve Gürcistan

ABSTRACT

In the recent years , researchers in literature and culture have paid a great deal of attention to the studies regarding imagination , imagination of words , vision ,sight,long range sight, sculpturing, virtual image. While studying and researching in the area of the imagination science, other fields such as sociology, psychology, history and anthropologia must be included also. As working in the imagination science needs multi fields to be comprimized.İn the field of imagination science ,according to the auther; the factors that lead to create an image are more important than the image itself wethe it is right or wrong.In this context we tried in our paper to focus on the Georgian image by studying Ahmet Mithat Efendi’s book“*Gürcü Kızı Yahut İntikam*” in addition to Abdullah Tataroğlu’s book “ *Gürcü Güneş*”.Taking in consideration that those two books were written in different periods of time , both books have showed the Georgians as representative of the eastern people. The authors have compared between the easterns and westerns and they have the idea that the eastern are superiors.After we mentioned the Georgian image in our paper, we highlighted the main differences between the two books in which we can say that Abdullah Tataroğlu has written his book relying on the novel of Ahmet Mithat Efendi.

Key Words: Georgian Image, Imagination, Georgians and Georgia

1. Giriş

Yabancı ülkelerin edebi metinlerinde “toplumlar” ve “ülkeler” ile ilgili imgeleri bulmak kolaydır ve bu sayede yapılan çalışmalar neticesinde oldukça fazla literatür oluşmuştur. Bizde bu çalışmamızda, şimdiye kadar üzerinde yeterince durulmayan “Türk edebiyatında Gürcü ve Gürcistan” imgelerini ele almaya çalıştık. İncelememizde ele aldığımız eserler Gürcüleri ve Gürcistan’ı doğrudan konu alan eserlerdir. Bu amaç doğrultusunda, Türk Edebiyatında Gürcülerin kim ve ne oldukları, bir Türk’ün gözünden bir Gürcü’nün nasıl görüldüğü, Gürcü imajların edebi eserlere nasıl yansıtıldığı ortaya konmaya çalışılacaktır.

Herhangi bir imge incelemesi yapılırken toplum ve imge arasındaki ilişkinin ele alınması gerektiği düşüncesindeyiz. Bu doğrultuda Türk edebiyatında Gürcü ve Gürcistan imgesinin araştırılıp ortaya çıkarılabilmesi için Gürcüler ve Gürcistan hakkında toplumsal, kültürel, dini ve siyasi bilgilere de sahip olunması gereklidir.

Gürcistan tarihinin,tarih öncesi dönemden başladığı Yunan-Roma ve Arap-Fars kaynaklarından anlaşılmaktadır.Bu tarihin başlangıcını yine kronolojik sistemden onlarca bin yıl öncesinde aramak gerekir.Gürcü halkı,Avrasya uygarlığının temellerini hazırlayan ve Helenistik dönemden önce yeryüzünde devlet birlikleri kuran dünyanın en eski halklarından biridir.

Türk-Gürcü ilişkileri 1461'de Trabzon'un alınması ile başlamış ve Fatih Sultan Mehmet'in Karadeniz sahillerini Osmanlı egemenliği altına alması ile Gürcistan'a komşu olunmuştur. Daha sonra Yavuz Selim'in Trabzon valiliği sırasında Doğu Karadeniz ve Gürcistan üzerine seferler yapılmıştır. Bu süre içerisinde bir çok küçük çaplı savaşlar yapılmış ve bölgedeki bazı prensler Müslümanlığı kabul ederek Osmanlı egemenliği altına girmişlerdir.

Ancak bölgedeki asıl kalıcı yerleşme 1578'de Güneybatı Gürcistan'ın halkı ile başlamıştır.Bunun yanı sıra Gürcüler arasında Müslümanlık yayılmaya başlamıştır ve bu olaylar ise Türkiye Gürcüler'inin tarihinin açılmasına sebep olmuştur.Bu şartlarda ise Osmanlı yönetimin altına giren ve İslamı kabul eden Gürcüler zamanla yaşam biçimini de değiştirerek farklılaşmaya başladılar. İlk kültürler arası ilişkiler de bu dönemden başlamaktadır.

17. ve 18. Yüzyıllara doğru Müslümanlığı kabul eden Güneybatıdaki Gürcüler Hristiyan Gürcülerden giderek kopmuşlardır.Hatta din faktörü etnik özelliğin bile önüne geçmiştir.Bu nedenle Müslüman Gürcüler ve Türkler arasındaki kaynaşma daha da hızlandırmıştır. Bu şekildeki uyumun daha önceki yıllarda genelde Acara bölgesinde ya da Batum ve çevresindeki yaşıntıda kazanıldığı da söylenebilir. Çünkü o bölgelerde yüzyıllara varan birliktelik olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu daha önce ve bu zamanlarda Türkiye'ye göç eden Gürcülere yerleşme,vergi,askerlik v.b konularında kolaylık sağlamıştır .

Göç etmiş Gürcülerin çoğu Karadeniz ve Anadolu'nun yüksek yerlerine yerleşmişlerdir (yüksek yerlerde yaşamak uyum sağlama konusu hariç kendi kültürü,dil ve adetlerini sağlam tutmalarına yardımcı olmuştur).

Bu bölgelere yerleşen Gürcüler etnik farklılıklar göstermeksizin pek çok konuda (dil,giyim,yemekler,din v.b)Türk-Müslüman gelenekleri ile uzlaşmacı olmuşlardır.Gürcistan'da ise daha çok Acara ve Batum bölgelerinde kültürler arası uzlaşma görülmektedir.

Söylenebilir ki tarihsel süreç içerisinde Gürcistan'ın kültürü pek çok uluslardan etkilenmiştir.Bunun nedeni ise Gürcistan,geçen tarihi süreçte sürekli komşu uygarlıklarla ihracat ile ithalat yapmıştır, bir ayrı konu ise yüzyıllar boyunca Gürcistan hep işgale uğramıştır.Gürcistan kültürü bu nedenlerle pek çok ulustan etkilenmiştir. Kısacası Türk-Gürcü ilişkileri, Orta Asya Türk kavimleri ile başlamış olup, bundan yaklaşık 2500 yıl öncelerine kadar incek derinliğe sahiptir.

2. İmge ve İmgebilim

"İmge" sözlüklerde hayal, hayal etme, resim, düş, heykel, görüş, görme, uzak görüş, düşsel görüntü gibi anlamlara gelmektedir. (Meydan Larousse, 1990: 286) İngilizcedeki "image" sözcüğüyle aynı anlamda kullanılmakta olan kavram, İngilizce-Türkçe sözlükte, 1-resim, 2-görüntü, hayal, imge, 3-fikir, kavram, izlenim, 4-şekil, suret, görünüş, bir şeyin benzeri, 5-aynı, tıpkı, benzer, kopya, 6-simge, sembol, timsal, remiz, işaret, alamet, 7- örnek, numune, mücessem şekil, 8-tasvir, bir şeyin yazı veya sözle tanıtımı, 9-put, sanem, tapıt, heykel, 10 benzetiş, teşbih, mecaz, 11-(bir kimse hakkında) toplumun kanaati, kamuoyu gibi çok değişik anlamlara gelmektedir. (Atalay, 1999: 1750)

Bu anlamların dışında psikolojide "Duyu organlarının dıştan algıladığı bir nesnenin bilince yansıyan benzeri, hayal, imaj" ya da "Duyularla algılanan, bir uyaran söz konusu olmaksızın bilinçte beliren nesne ve olaylar" (<http://tdkterim.gov.tr/bts/>) anlamlarına gelmesi onun insan psikolojisiyle bağlantısını ortaya koyduğu gibi aynı zamanda tek bir imge tanımı yapmanın da ne kadar zor olduğunu ortaya koymaktadır. Bu zorluğuna rağmen genel olarak imge, "dış dünyadan gelen uyarıcıların etkisiyle algılama, yordama ve dışavurum süreçlerinin gerçekleştirilmesi sonucunda ortaya çıkan öznel bir doğrunun sembolik ifadesi" (Ulağlı, 2006: 5) olarak tanımlanabilir.

İmgebilim ise kısaca "diğer sosyal bilimlerin verilerini kendi içinde değerlendirip,incelenen kavrama, disiplinler arası bakış ve analiz olanağı veren yeni bir bilim dalıdır."(Ulağlı, 2006: 45) *İmgebilim- "Öteki"nin Bilimine Giriş* kitabının yazarı Serhat Ulağlı,bu bilim dalını enine boyuna incelemiş ve kavramın psikanalizmden esinlenerek ortayaçaktığını belirtmiştir. Onun dediğine göre,

"20. yüzyılın başlarında Freud'un, bireyin davranış ve düşüniş tutumlarını etkileyen bilinçaltındaki bastırılmış dürtüler olduğunu varsayan, psikanalist yaklaşımında kullanılan imge incelemesi kuramından esinlenen imgebilim (Fr.İmagologie, İng. imagology) kuramı, adını Latince'de imge anlamına gelen 'imago' ve bilim anlamına gelen 'logos' kelimelerinden alır." (Ulağlı, 2006: 22)

İmgebilim araştırmacısı öncelikle gerçekte kurgusal arasındaki bağıntıyı vermeye çalışmalıdır. Bir başka deyişle yazar tarafından esere taşınan olguların ya da betimlemelerin tarihsel, sosyolojik gerçekliği imgebilimcinin inceleme konusu değildir. İmge araştırmacısı sunum nasıl yapılmış ve yazarın bu olguyu olduğundan farklı veya aynen görmesini sağlayan faktör nedir gibi sorular üzerinde durmalı ve bu sorulara bir yanıt aramalıdır. Diğer bir deyişle imgebilimcinin amacı, yazar tarafından aktarılan bir imgeyi desteklemek veya karşı çıkmaktan çok, onu doğuran mantaliteyi ortaya koyabilmek olmalıdır. (Ulağlı, 2006: 46) Aynı konuya benzer sözlerle değinen Herkül Millas da, imge araştırmasının amacının, imgenin gerçeklikle uyumunu ya da uyumsuzluğunu değil, onun mantığını bulup göstermek olduğunu belirtmiştir. Ona göre, "İmajın gerçeklikle ilişkisi o denli önemli değildir; önemli ve temel olan bu imajların hangi model ve proje içinde oluştuğı, hangi toplumsal gereksinimlere yanıt verdiği, hangi ideolojilere, nasıl hizmet ettiğidir." (Millas, 2000: 6) İmgebilimin bir diğer özelliğı disiplinlerarasılığa önem vermesidir.

"Bir imgeyi yazar, toplum, ideolojiler, sosyal ve tarihsel olaylar, inançlar doğurur. İncelenen imgeyi yalnız bir bilim dalının verilerine göre açıklamaya çalışmak onu oluşturan diğer faktörlerin göz ardı edilmesi anlamına gelebilir. Epistemolojik bir yöntem uygulanarak disiplinlerarası bir inceleme yapılmalıdır. Tarih, sosyoloji, teoloji, psikoloji, etnoloji ve politoloji gibi bilimlerin verilerinden faydalanarak imgenin oluşumundaki bütün faktörler göz önüne serilmelidir." (Ulağlı, 2006: 47)

Millas'a göre de imge araştırmaları birkaç bilim dalının yöntemlerini ve bulgularını içeren çalışmalardır.

"Bir imaj çalışması şu alanları kapsayabilir: 1) bütün olaylar tarihsel bir çerçeve içinde geliştiklerine göre tarih ve tarih bilimini; 2) ilgili ülkenin edebiyat ve kültür tarihini; 3) özellikle bilinçaltı, peşin yargı, fobiler gibi konuların işlenişi açısından ruhbilimi ve toplumsal ruhbilimi; 4) kullanılan sözcüklerin ve kavramların açıklanmasına ışık tuttuğı derecede felsefe ve semiyolojiyi; 5) ulusal düzeyde ilişkilerin gelişimini açıkladığı derecede uluslar arası ilişkileri; 6) ulusal kimlik, yurttaşlık, düşman/dost gibi kavramlara açıklık getirdiğı derecede siyaset bilimini. (Millas, 2000: 3)

3. Ahmet Mithat Efendi'nin *Gürcü Kızı Yahut İntikam* Romanı ile Abdullah Tataroğlu'nun *Gürcü Güneşi* Romanlarında Gürcü İmgesi

Biz de araştırmamızda Ahmet Mithat Efendi'nin "Gürcü Kız Yahut İntikam" ve Abdullah Tataroğlu'nun "Gürcü Güneşi" eserlerindeki Gürcü ve Gürcistan imgelerini ele alacağız. Ahmet Mithat Efendi tarafından yazılmış olan Gürcü Kızı Yahut İntikam Tercuman-ı Hakikat dergisinde 5 Temmuz 1898 yılında tefrika halinde yayımlanmıştır. Gürcü Kızı Yahut İntikam romanı 18.yüzyıl sonlarıyla 19. yüzyıl başlarında Rusların Gürcistan'ı hakimiyeti altına alma çabaları ve Gürcistan'ın , Gürcülerin Ruslara karşı göstermiş olduğu direnişi yansıtır. Eserin konusu Alman gezgin Gilliom Sanc'ın anılarından oluşmaktadır. Ahmet Mithat Gilliom Sanc ile Hotel Ruvayal'da buluşmuş,sohbete başlayınca Gilliom Sanc ona bir tarihi hikaye anlatma teklifiyle Tepebaşı bahçesine kadar gidip tüm hikayeyi gece vaktine kadar dinlemiştir. Mithat Efendi Gilliom Sanc 'ın anlattıklarından sonra hem Gilliom Sanc'ın isteğiyle hem de hikayesini tarihi açıdan tamamlama arzusu ile iki sene boyunca Gürcistan Tarihinin incelemesini yapmış, sonra romanını çıkarmıştır. Bu yönüyle eser, tarihi roman niteliği taşımaktadır.

Romanda karşımıza ilk olarak Gürcü kadın imgesi çıkmaktadır. Gilliom tarafından tasvir edilen gürcü kadınlar; " mütenasip vücutlu ,beyaz tenli, güzel yüzlü ,fidan boylu,badem gözlü vb..." unsurları ile okuyucuya yansıtılmaya çalışılmıştır. Romanda Prenses Danyal'dan hareketle genelleştirdiği güzel kadın imgesi yalnızca dış görünüş ile kalmamaktadır. Dış görünüşünün kusursuz, hareketlerinin büyüleyici olduğu Prenses Danyal'ın karakterine ve terbiyesine de dikkat etmemiz gerekir. Bu konuda da Avrupalı kadınlardan ne kadar farklı olduklarını göstermek için yazar, karşılaştırma yapar. Avrupalı kadınların davranışları, bizim bu kadar hoşumuza giden o filmlerde ya da kitaplarda gördüğümüz reveransları ve tebessümleri sadece erkekleri mahçup bırakan yapay hareketlerdir. Kafkasya'da ise tam olarak Gürcüstan'da Gürcü kadınların hareketleri, bakışları doğal olduğundan dolayı hem erkeği hem de kendisini mahçup eder, Gürcü kadınların bakışları bile farklı, gizli, büyüleyici, bir sır içeren ,hicap eden bir etki taşır. Romanda bir bakıma Doğu ve Batı karşılaştırması da yapılmış ve Doğulu milletler olarak Osmanlılar, İranlılar, Gürcüler, Çeçenler vd Kafkas halkları temsil ederken Almanlar, İngilizler ve Ruslar ise Batılı halkların temsilcisi olarak karşımıza çıkar. Romanda da Doğulu bir toplum olarak gösterilen Gürcüler yüceltilmektedir. Cesurlukları ve mertlikleri ile yüceltilen Gürcüler romanda çoğu kez kendileri gibi gördükleri düşmanlarının oyunlarına ve hilelerine aldanırlar. Bu yönüyle Gürcüler romanda daha çok olumlu yönleriyle imgelemiş ve Doğulu toplumların temsilcileri arasında gösterilmiştir. Romanın başlangıç kısmında yazar, Gürcü erkekler hakkında bir genelleme yapmaktadır. Gilliom Sanc'ın anlatımlarına göre Gürcü erkekler cesur olmalarının yanı sıra yumuşak, sakın ,iyi huylu ,halim selim ve mütevazıdırlar.

Gürcü erkekler kendilerini Avrupa medeniyetinden getirilmiş birçok ahlaksızlıklarından da uzak tutmuşlar ve böylelikle son derece doğal, saf kalmayı başarmışlardır. Romanda da Gürcülerin olumlanmasının önemli sebeplerinden biri de onların ırklarını ve kültürlerini korumuş olmalarıdır. Aslında eserlerinde genel olarak her iyi veya kötü davranışın sebebini inanç ile bağdaştıran Ahmet Mithat, Müslüman olmayan bir toplum olan Gürcüleri bu kadar yüceltmesinin sebebi ise onların dinlerinin bozulmamış yönlerini muhafaza etmiş olmalarına bağlayabiliriz.

İmge yalnızca toplumdaki bireyler ya da kişilerin yansıtılması değil, bazen dolaylı bazen de doğrudan o toplumun kültürünün de aktarılmasını içerir. Doğulu toplumların kültürlerinde geçmişten bu zamana kadar korunmuş olan en önemli unsurlardan biri de misafirperverlikleridir. Ahmet Mithat da romanın da Gürcüler'in misafirperverliklerine oldukça geniş yer vermiştir.

Eserin başında, yazar dağlıların(dağlı bölgede yaşayan Gürcüler),Kafkasların misafirperverliğinden ve mükemmel ahlaklarından bahseder. Hatta Gürcüler yaptığı rehberlik görevlerinden bile ülkelerine gelen misafirlerden ya da turistlerden ücret talep etmiyorlardı.:''Sohumkale'ye gelinceye kadar bu delilleri de pazarlık ederek alırken ondan sonra delillerimiz gece misafir kaldığımız hanelerin kendi adamlarından verilmeye başladı. Hatta bunların ücretleri mürüvvetimize havale edilen bahşişlerden ibaret kalıp

Kuhistan'a doğru ilerledikçe geceleri beytutet ve maişet masafirimiz dahi gönlümüzden ne kopar ise verilecek olan bahşişler ile tediye olunmak yolunu tuttu."¹

Daha da detaylı açıklama yapmış olursak,Gilliom Sanc Gürcülerin misafirperver olduklarını Peşava,Prens Danyal'a varma kısmında anlatır.

Gürcüler konaklarına gelen yabancıları görünce selamlaşmak ya da saygı göstermek için hemen misafirlere koşarlar.Bu biraz da meraktan olabilir fakat herkes yeni gelen misafirlere karşı çok merak duyar ,tanışmak ve sohbet edip gelenlerin ülkeleri, kültürleri hakkında daha da çok bilgiye sahip olmak ister.

Misafirlere verilen özenle ayarlamış olan misafir odaları çok düzgün,muntazam odalardandır. Gürcülerin misafir ağırlamak için hep hazırlıklı oldukları odalardan da belli olmuştur. Odalar en güzel eşyalarla dizilmiş, ay, kurt, keçi postlarıyla süslemiştir. Yerliler tarafından selamlaşma, "hoş geldin " deme usulü bile çok özenle düzenlenmiş ve misafirlerine tek tek yorulmadan saygı gösterme kültürü benimsenmiştir.

İmgebilim çözümlerinde asıl amaç yansıtılan imgenin doğruluğu ya da yanlışlığı değil, yazarın o imgeyi oluşturmasındaki nedenselliklerdir. Romanda da Ahmet Mithat'ın genellikle Gürcüleri olumlu imgelerle yansıtmasının arka planında, Gürcüleri Doğu'nun bir temsilcisi olduğu fikri ile beraber onların kültürlerini, inançlarını sürekle muhafaza etmiş bir toplum olması ile bağlantılı olduğunu söyleyebiliriz. Kısaca romanda her yönü ile bozulmuş Batı karşısında her ne kadar sürekli istila edilmeye çalışılsa da asla kendinden taviz vermeyen Doğulu Gürcü karşılaştırması da yer almaktadır.

Abdullah Tataroğlu'nun romanı olan "Gürcü Güneşi" Gürcü Hatun'un hikayesinin üzerine yazılmıştır. 2018 yılında yayımlanan roman, on dört yaşında Anadolu topraklarına yerleşmiş Kraliçe Tamara'nın torunu, bir Selçuklu Melikesi olan Tamara'nın hikayesini, yaşam öyküsünü yani Gürcü Hatun'u anlatmaktadır. Abdullah Tataroğlu'nun bu eseri tarihsel ve belgesel nitelik taşımaktadır. Roman, on üçüncü yüzyıl Türkiye ve Gürcistan'ının kültürel ve sosyal özelliklerini içermektedir. Ahmet Mithat Efendi'nin Gürcü Kızı Yahut İntikam romanında olduğu gibi, Abdullah Tataroğlu'nun romanında da ön plana çıkan imge, kadın imgesidir. Bu romanda da Gürcü kadını, dış güzelliği ile birlikte ahlak güzelliği bakımından da olumlu yönleri ile ön plana çıkarılmış ve iki romanda da birbirlerine yakın tasvir ve ifadeler kullanılmıştır. Gürcistan'ı konu alan romanlarda kadın imgesinin daha çok ön plana çıkmasındaki en büyük sebeplerden birinin Gürcistan tarihinde herkes tarafından örnek alınan Kraliçe Tamara'nın olduğu düşüncesindeyiz. Kraliçe Tamara'nın merhametli, güçlü, akıllı, dinine sıkı sıkıya bağlı olması onun bir rol model olarak bütün Gürcistan tarihindeki kadın imgeleri üzerinde etkileyici olmuştur diyebiliriz. Romanda, Hz. Mevlana tarafından Gürcü Hatun'a hitaben yazılan mektupta, Gürcü Hatun için; " güzel ahlaklı, melek sıfatlı, gönlü daima diri, aydın güneş yüzlü, insanların övücü, şüpheli şeylerden sakınanların incisi, düşkünlerin ve gariplerin hamisi, ibadetlerine çok dikkatli, feraset sahibi Gürcü Hatun..." ifadelerinin yanı sıra Hz. Mevla'nın vefatı üzerine oğlu Sultan Veled'in de " Ey dünya hanımlarının övücü olana ve cömertlik defterinin başında adı bulunan Gürcü Hatun", sözleri de yazarın Gürcüler hakkındaki algısını yansıtmaktadır.

Romanda da bahsedilen Gürcü Hatun, Kraliçe Tamara'nın torunu olarak gösterilmektedir. O da anneanesi gibi aynı özelliklere sahiptir. Yazar, "onun yüzü gibi gönlü de merhametli ve apaydınlık" ifadelerinin yanı sıra o de çocuklarının aynı terbiyede büyümesi için özen gösteren bir anne olarak yansıtılmıştır. Diyebiliriz ki Gürcü Hatun, çocuklarını hep Gürcü ruhuyla büyüttü. Hayallerini ne kadar gerçekleştirmek istese de Gürcü Hatun, hiçbir zaman bir entrika kurmadı. Hep doğrudu, hep doğru yoldan yürüdü... Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere Gürcülerin özellikle kültürlerini koruma ve onları sonraki nesillere aktarma konusundaki hassasiyetleri oldukça güçlüydü. Bilindiği gibi kültürü aktarımında ve o kültürün korunmasında toplumdaki en önemli görev anneye düşmektedir. Bu yüzden

¹AHMET, Mithat Efendi , *Gürcü Kızı Yahut İntikam* Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları:819 Ankara s.400

diyebiliriz ki küçük bir ülke olmasına rağmen yüzlerce yıl saldırılara uğramış Gürcistan halkının ve milletin dağılmasında ya da tarih sahnesinden silinmemesindeki en önemli unsurlardan biri de kadınlarının kültürlerine ve milletlerine olan bağı ile birlikte, bu fikri sonraki nesillerde yetişecek olan çocuklarına da aktarmasıydı. Gürcü Hatun romanında da , Gürcü Kızı Yahut İntikam romanında olduğu gibi Gürcü erkekleri cesur, savaşçı, kadınlara saygı duyan, güçlü yönleri ile aktarılmıştır. Romanda Gürcü erkeklerinden bahsederken şu ifadelerle yer viledmiştir: “İnsanları cesur ve merttir. Şartlar ne olursa olsun yüzleri daime güler. Dostlukları da yiğitlikleri de pek yiğitçedir. Kadına ne değer verdiklerini, onları başlarına kral yaparak tüm dünyaya göstermişlerdir.” Ayrıca yazar, Gürcü Şair Şota Rustaveli’nin eserinden de alıntı yaparak Gürcüler için “erkek veya dişi arslanın yavrusu yine arslandır” benzetmesini kullanmakta ve aslında bu özelliklerin genetik bir şekilde Gürcü halkının bütününde var olduğunu ifade etmektedir.

Ahmet Mithat Efendi’nin de belirttiği gibi Doğulu milletlerin bir temsilcisi olarak gösterilen Gürcülerde misafirperverlik önemli bir yer tutmaktadır. Misafirlerinin rahat edebilmesi için elinden gelenin her zaman fazlasını yapmaya çalışan Gürcü halkı, romanda da buna benzer birçok özellikte anlatılmaktadır. “ Bu halk aşırı derecede misafirperverdir. Zarar vermek şöyle dursun korumak için canlarını feda etmekten çekinmezler.” Ayrıca Gürcüler konaklarına gelen yabancıları görünce selamlaşmak ya da saygı göstermek için doğrudan misafirlere koşarlar. Misafirlere verilen ve özenle düzenlenmiş misafir odaları çok düzgün, muntazam odalardır. Gürcülerin misafir ağırlamak için hep hazırlıklı oldukları odalardan da belli olmaktadır. Odalar en güzel eşyalarla dizilmiş, ay, kurt, keçi postlarıyla süslenmiştir.

Bir toplumu bir arada tutan en önemli unsurlardan biri de inançlarıdır. İnanç, bağlamında Gürcüler için dinleri belki de onların dağılmasını engelleyen faktörlerden biriydi. Gürcüler için kültür, dil ve ahlak inanç sistemini oluşturan öğelerdir. Bunların hepsini muhafaza etmelerinde gösterdikleri başarı hem Abdullah Tataroğlu hem de Ahmet Mithat Efendi tarafından sıkça dile getirilmiştir. Hatta Gürcü Güneşi romanında Kraliçe Rusudan Selçuklu Beyi Tuğrul’un oğlu Mugiseddin ile evlenirken , Kraliçe’nin en önemli şartı Mugiseddin’in Hristiyan dinine geçmesiydi. Ayrıca Gürcü Hatun 2. Gıyaseddin ile evlenirken, Gıyaseddin Key Hüsrev’e dinin değiştirmeyeceğini ve hayatı boyunca Hristiyan kalacağını şart sunmuş ve Sultan da bunu kabul etmiştir. Ancak Gıyaseddin Key Hüsrev’in ölümünden sonra oğlu 2. Gıyaseddin tahta çıkmış ve biraz da eşinin baskısı ile Gürcü Hatun yani Tamara Müslümanlığı kabul etmiştir.

3. Sonuç

İki romanda da Gürcü imgesi daha çok olumlu yönleri ile yansıtılmakta ve olumlanmaktadır. Bunun özellikle sebebinin her ne kadar gayri Müslüm de olsa Gürcülerin inançlarını, kültürlerini, dillerini ve ahlaklarını bütün olumsuzluklara rağmen korumaya çalışmış ve bunu da başarmış olmasıdır. Genellikle romanda yer alan Gürcü imgesinin “Ahlaklı, Sadık, İnançlı, Cesur, Muhafazakar, Mert. . . . gibi ifadelerle ortaya konması, onların Batının sürekli saldırı ve istila girişimine karşı Doğu’nun bir temsilcisi olarak gösterilmesi ile bağlantılı olduğu düşüncesindeyiz. Abdullah Tataroğlu’nun Gürcü Güneşi romanındaki imgelerin Ahmet Mithat Efendi’nin romanı ile benzerlik göstermesinin temelinde, Tataroğlu’nun romanı yazarken kendine kaynak olarak Ahmet Mithat Efendi’nin romanını almış olmasına bağlıdır diyebiliriz. Bizim buradaki imgelerin olumlu ya da olumsuz yönlerinden ziyade asıl ortaya koymak istediğimiz sonuç da bu imgeleri doğuran sebeplerdir. Gürcü imajının olumlu özelliklerle betimlenmesinin diğer bir sebebi de Gürcülerle ilgili Osmanlı toplumunda ya da hafızasında herhangi bir ayrılıkçı düşünce ya da hareket olmaması olarak gösterilebilir.

Romanlarda Gürcü imgesinin temelinde pek çok yazar veya şairin ailesi de dâhil olmak üzere Osmanlı’nın hemen bütün konaklarında Gürcü, Çeçen ya da Çerkez etnik kökeninden gelen cariyelerin yer almasından kaynaklanmaktadır diyebiliriz.

4. Kaynakça:

AHMET, Mithat Efendi , *Gürcü Kızı Yahut İntikam* Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları:819 Ankara

TATAROĞLU, Abdullah, (2018) *Gürcü Güneşi*, Genç Ajans Yayınevi, Ankara

ATALAY, Hamit(1999), *TDK İngilizce -Türkçe Sözlük*, 1.cilt, TDK Yay. Ankara.

MEYDAN,Larousse Büyük Lügat ve Ansiklopedi, (1990), C. VI, Meydan Yay. İstanbul.

ULAĞLI, Serhat (2006), *İmgebilim "Öteki"nin Bilimine Giriş*, Sinemis Yay. Ankara.

MİLLAS, Herkül (2000), *Türk Romanı ve "Öteki"-Ulusal Kimlikte Yunan İmaji*, Sabancı Üniv. Yay. İstanbul.

SOLAK, Ömer, (2010), *Gürcü Kızı yahut İntikam ve Define Örneklerinde II. Meşrutiyet Romanında Gürcü İmaji*,

MUHİTTİN,Gül, Türk Gürcü İlişkileri ve Türkiye Gürcüleri, SAÜ Fen-Edebiyat Dergisi 2009/1